

## **Manuál pro lékaře v mimořádných situacích**

### **Pacient je v bezvědomí, nelze získat informovaný souhlas:**

1. Vyhodnocuji péči jako neodkladnou (zapisuji do dokumentace) a postupuji lege artis bez souhlasu pacienta
2. Probere-li se např. v nemocnici do 24 hodin od přijetí, zhodnotím, zda je z medicínského hlediska způsobilý k platnému projevu vůle (chápat plně co mu říkám a rozhodovat se), pokud ano, učiním o tom záznam do dokumentace a sepišu informovaný souhlas s hospitalizací a léčbou, který mu předložím k podpisu.
3. Pokud se neprobere z bezvědomí, nebo se sice probere, ale je ve stavu, kdy z medicínského hlediska není schopen plně chápat a rozhodovat se, podám nejpozději do 24 hodin od přijetí do nemocnice hlášení soudu, že na x oddělení y nemocnice je od ...hodin hospitalizován pacient bez písemného souhlasu. Lze zaslat do datové schránky nebo i emailem, v případě emailové zprávy jméno pacienta raději neuvádět s ohledem na ochranu osobních údajů (uvede se později na dotaz soudu).

### **Pacient je cizinec a nelze se s ním domluvit:**

1. Je-li třeba poskytnout neodkladnou péči, poskytuji ji a zapisuji do dokumentace, že se s pacientem zatím nelze domluvit a je poskytována neodkladná péče + jaká. Snažím se dorozumět alespoň posunky.
2. Je-li přítomen příbuzný nebo známý pacienta, který je schopen tlumočit, požádám ho o osobní doklad, zapíšu do dokumentace, kdo tlumočil hovor s pacientem, pacientovi nechám podepsat souhlas s hospitalizací a léčbou v češtině, s poznámkou kdo tlumočil s tím, že z chování pacienta je zřejmé, že porozuměl a souhlasí.
3. Není-li nikdo takový přítomen, při neodkladné péči postupuji viz ad) 1 a posléze se mohu pokusit kontaktovat telefonicky některou tlumočnickou firmu, požádat pacienta o souhlas s tímto způsobem tlumočení a nechat nutné informace pacientovi telefonicky přeložit. Do zdravotnické dokumentace poznamenám, která firma hovor překládala, zda pacient vyslovil souhlas po tlumočení textu a požádám ho o podpis českého textu, který mu byl tlumočen.
4. Jde-li o odkladnou péči a cizince, který neovládá český jazyk, není naší povinností zajišťovat tlumočnicka (zdravotní pojišťovna jeho služby rovněž nehradí). Cizinec sám si musí zajistit tlumočnicka, nebo osobu, která je schopna tlumočit a kterou tím pověří. Do dokumentace uvedeme, kdo hovor i obsah zápisu tlumočil, pacient podepíše český text, který mu byl přeložen.

### **Pacient je jinak handicapován a nelze se s ním domluvit:**

1. Je-li třeba poskytnout neodkladnou péči, poskytuji ji bez souhlasu dle pravidel lege artis.
2. Nejde-li o neodkladnou péči, pokusím se zajistit dorozumění (tlumočnicka do znakové řeči, apod.). Není-li to možné (např. u hluchoslepého) a není nebezpečí z prodlení, požádá poskytovatel zdravotních služeb soud, aby pacientovi ustanovil opatrovníka, který bude udělovat zástupný souhlas za pacienta.

**Pacient po úrazu (např. otřesu mozku) je při vědomí, ale není jisté, zda je způsobilý vyslovit s péčí informovaný souhlas či nesouhlas:**

1. Zhodnotím z medicínského hlediska, zda je třeba poskytnout neodkladnou péči (třeba jen diagnostickou, např. CT mozku po úrazu hlavy). Pokud ano, zaznamenám do dokumentace.
2. Zhodnotím z medicínského hlediska, zda zdravotní stav pacienta je takový, že je způsobilý k platnému projevu vůle (plně chápe informace, plnohodnotně se rozhoduje). Podrobně zaznamenám do dokumentace, k čemu jsem dospěl a proč (např. „neorientovaný, zmatený, jeví známky opilosti, odpovídá nepřiléhavě na otázky...“, nebo naopak „plně orientovaný, nejeví známky intoxikace, odpovídá přiléhavě...“).
3. Jde-li z medicínského hlediska o neodkladnou péči a pacienta nezpůsobilého k platnému projevu vůle, poskytnu péči bez ohledu na jeho stanovisko. Nenabízím podpis reversu, nabídne-li jej pacient, odmítnu s tím, že v tomto stavu nemůže revers podepisovat. Nedobrovolnou hospitalizaci hlásím do 24 hodin soudu.
4. Jde-li z medicínského hlediska o pacienta způsobilého k platnému projevu vůle, velmi podrobně poznamenám v dokumentaci, jak jsem dospěl k tomuto závěru, pak si vyžádám informovaný souhlas s hospitalizací a léčbou a nechám podepsat. Pokud pacient odmítá, poučím o možných následcích (můžete zemřít, přijít o nohu, atd.), poučení i jeho obsah podrobně zapíši do textu reversu a nechám si revers podepsat. Odmítá-li pacient hospitalizaci a potřebnou zdravotní péči i podpis reversu a je způsobilý k platnému projevu vůle, sepiši revers dle vzoru, podepíše jej lékař, který pacientovi poskytl informace, poznamená se, že pacient odmítá podepsat a revers vedle lékaře, který poskytl, informace podepíše svědek přítomný u poučení a stanoviska pacienta (svědkem může být zdravotník, např. zdravotní sestra).
5. Uteče-li pacient ze zdravotnického zařízení lůžkové péče, jsme povinni toto hlásit neprodleně orgánu ochrany veřejného zdraví (hygienikovi), šlo-li o přenosnou chorobu s povinným léčením a policii, šlo-li o ochrannou léčbu nařízenou soudem. Jinak vyznačíme ve zdravotnické dokumentaci čas a uvedeme, že pacient svévolně bez vědomí zdravotníků odešel ze zdravotnického zařízení. Dále zhodnotíme, zda přerušením poskytování zdravotních služeb je či není vážně ohroženo zdraví nebo život pacienta nebo třetích osob a dospějeme-li k závěru, že je tomu tak (což patrně bude ve většině případů), vždy informujeme Policii ČR. Do zdravotnické dokumentace zaznamenáme, komu jsme hlášení o útěku podali a čas podání této informace. Je-li ve zdravotnické dokumentaci uvedena blízká osoba oprávněná získávat informace o zdravotním stavu pacienta, informujeme i tuto blízkou osobu, je-li to možné (je-li na ni uvedeno fungující spojení). Rovněž údaj o tom, kdy a kterou blízkou osobu jsme o útěku pacienta informovali, uvedeme do zdravotnické dokumentace. Stejně tak uvedeme do zdravotnické dokumentace případně údaj o tom, že se blízkou osobu kontaktovat nepodařilo.